

Beknopt: wat is WoDy?

WoDy is een softwarepakket waarmee mensen met schrijfproblemen nauwelijks nog hinder ondervinden van hun spellingmoeilijkheden.

Woordvoorspeller

WoDy is een woordvoorspeller. Terwijl je aan het typen bent, stelt WoDy in een extra kader binnen je computerscherm correcte woorden voor, namelijk die woorden die je waarschijnlijk wilt typen. Wanneer je het correcte woord ziet verschijnen, kun je erop klikken om het in je tekst in te voegen.

Sprekend

WoDy voorspelt niet één mogelijk woord, maar verschillende mogelijke varianten, uitgaand van de veronderstelling dat je vanaf de eerste letter reeds fouten kunt maken. De mogelijke varianten kunnen door WoDy luidop voorgelezen worden. Is het daarna nog niet duidelijk welke schrijfwijze overeenstemt met het woord dat je bedoelde, dan kun je de voorgestelde woorden opzoeken in een Van Dale handwoordenboek dat in WoDy inbegrepen zit.

Corrigerend

WoDy onderscheidt zich doordat het al vanaf de eerste letter varianten voorspelt van wat je eventueel reeds fout geschreven hebt, in tegenstelling tot bestaande woordvoorspellers die voortbouwen op de reeds geschreven letters.

WoDy houdt bij het voorstellen van de mogelijke varianten rekening met welbepaalde correctieregels. In een lijst met mogelijke correcties kun je aanduiden tegen welke spellingsregels je snel fouten maakt. WoDy zal voor jouw gebruikersprofiel dan woorden voorspellen, die wellicht de correcte variant zijn van wat je aan het schrijven bent.

Van Dale handwoordenboek

Door de samenwerking met Van Dale is WoDy niet alleen een krachtig schrijfhulpmiddel, maar tegelijk ook een sprekend woordenboek. WoDy geeft namelijk, indien gewenst, de Van Dale woordenboekuitleg weer van een woord dat het voorstelt. Meestal is het voor dyslectische personen zeer moeilijk om een woord in een woordenboek op te zoeken, omdat die persoon niet weet hoe het woord juist geschreven is. WoDy stelt zelf correcte varianten voor van wat je probeert te schrijven, en geeft per woord een link naar de woordenboekuitleg. Afhankelijk van de keuze die je maakt bij installatie, kun je tijdens het schrijven gebruik maken van het Van Dale Verklarend Nederlands woordenboek, het Van Dale Nederlands voor de basisschool of het Van Dale Nederlands als Tweede Taal (NT2).

Aanpasbare woordenlijsten

WoDy maakt voor het voorspellen van de correcte woorden gebruik van een aantal standaard woordenlijsten, aangepast aan de taalschat van een bepaald taalniveau (lagere school, middelbaar,...). Daarnaast kan de gebruiker zijn eigen woordenschat aan het gebruikersprofiel toevoegen: dit gebeurt semi-automatisch op basis van de woorden die je zelf schrijft zonder met de correcties van WoDy rekening te houden. Indien gewenst, kun je deze woorden aan een bestaande of nieuwe (persoonlijke) woordenlijst toevoegen.

Gebruikerslogboek

WoDy beschikt over een gebruikerslogboek waarin bijgehouden wordt welke correcties je het vaakst toepast, volgens welke correctieregels. Op basis van deze gegevens kun je de werking van WoDy voor je gebruikersprofiel verfijnen, waardoor WoDy nog beter de gewenste woorden zal voorstellen.

Functieblokkering

WoDy kan op school, thuis en op het werk gebruikt worden. Verschillende functies (woordenboek, spellingscorrectie,...) kunnen met een paswoord geblokkeerd worden, zodat leerlingen WoDy zelfs op een toets of examen kunnen gebruiken als schrijfhulp.

Achtergrond:

WoDy als hulpmiddel voor dyslexie, dysorthografie en andere schrijfproblemen

Situering problematiek dyslexie

M. Ceysens: voorbeeld van een tekst, geschreven door iemand met dyslexie

soffe	vrolijk	hoofstuk
schaal	Spreeuw	opnieuw
* waterwallen	lekkhoofd	hoofst
rip	kinderspejers	leekthoew
vakantie	longst	gubrich
aandacht	voorstukken	zuak
telefoon	Zwaard	autotje
gevoelsgt	Spnewep	familie
naoel	roerspart	blank
rolkrappen	plyn	kokolad
Strantstoel	kwad	
taameschappen	kracht	
verblijven	groeien	
pampalmoesap	verkauhtijt	
Staitan	romelkamer	
draaidewe	d'beiem Beiejie	
wordubagen	duang	
haaieland	Spreek	
vriendenking	vliegtuogays	
parsi parie	gebauwen	

'In dit voorbeeld wordt duidelijk dat het niet evident is voor een kind met dyslexie om de Nederlandse spelling onder de knie te krijgen. Er zijn zoveel regels, zoveel moeilijke klinkercombinaties en zoveel vreemde woorden waar zelfs geen regels voor bestaan!

Eenzijds kan je hen helpen door remediëring en bv. spellingregels gestructureerd en op hun niveau aan te bieden, anderzijds door te compenseren via hulpmiddelen. En één van deze hulpmiddelen is WoDy...'

Dyslexie: een vaak voorkomend probleem

Vijf tot tien procent van de bevolking heeft in meer of mindere mate last van dyslexie. Het probleem is genetisch bepaald en dus familiaal gebonden. Dyslexie komt meer voor bij jongens dan bij meisjes.

Meer en meer situeert men de oorzaak op het niveau van de hersenen. Voortdurend wordt informatie uitgewisseld tussen de twee hersenhelften. De verwerking van taal in de hersenen gebeurt op

verschillende plaatsen. De rechterhelft heeft vooral de taak om informatie die via de ogen binnenkomt, te verwerken. De linkerhelft zorgt ervoor dat de binnengekomen informatie routinematig, automatisch en snel kan toegepast worden.

Bij dyslectici verloopt de taalverwerking niet automatisch, zowel fonologisch als orthografisch. In de praktijk vertaalt zich dat in hardnekkige problemen in de automatisering van lezen (woordidentificatie) en/of spellen (schriftbeeldvorming). Nieuwe informatie (letters, woorden en tekst) die tijdens het leerproces wordt voorgesteld, nemen dyslectici langzamer in zich op dan mensen die geen last hebben van dyslexie.

Gevolgen van dyslexie op school en later

Volgens de statistieken heeft één op twintig mensen last van dyslexie. Dat betekent gemiddeld één leerling per klas die niet kan meedoen met de rest. Door hun 'technische' schrijf- en leesachterstand krijgen deze leerlingen een schoolachterstand die niet in overeenstemming is met hun intelligentie en vallen ze uit de boot: vaak hebben ze de kennis, maar slagen ze er niet in om de vragen te lezen of hun antwoorden juist neer te schrijven.

Dyslexie is een blijvend probleem dat niet verdwijnt met hulp, oefeningen, herhalingen. Wie als leerling last heeft van dyslexie, zal waarschijnlijk zijn leven lang problemen blijven hebben met vlot en correct lezen en schrijven

Aanpak van dyslexie

In de Vlaamse scholen werkt men bij de aanpak van dyslexie ondermeer met het principe StiCorDi: Stimuleren – Compenseren – Dispenseren.

WoDy behoort tot de categorie van compenserende hulpmiddelen: met dit hulpmiddel slagen de leerlingen er ondanks dyslexie toch in om teksten correct te schrijven.

Gezien de mogelijkheid om bepaalde functies te blokkeren, is het perfect mogelijk om dit hulpmiddel op school te gebruiken. Op welbepaalde momenten zoals toetsen of examens, kan de software zo geblokkeerd worden dat deze leerlingen enkel schrijfhulp krijgen, terwijl ze op andere vlakken niet bevoordeeld worden.

Tegelijkertijd is WoDy met de aanpasbare woordenlijsten een handig middel om de terminologie van steeds nieuwe vakken correct te kunnen schrijven. Zo kunnen dyslectische leerlingen zich net als hun medeleerlingen beperken tot het leren van de juiste betekenis van een woord. De correcte schrijfwijze erbij leren is voor deze leerlingen een zeer moeilijke opdracht, die in de meeste gevallen niet relevant is voor de kennis van het vak.

Situering WoDy: uitgangspunten en project

Vaststellingen

Onderzoekers op het vlak van dyslexie kwamen tot volgende vaststellingen:

- Woordvoorspelling is voor veel mensen met lees- en/of schrijfproblemen de aangewezen manier om spelfouten te voorkomen en op een snelle en efficiënte manier tekst te produceren.
- Het **voorkomen** van spelfouten bij mensen met dyslexie of dysorthografie is veel gemakkelijker te realiseren en veel efficiënter dan het **corrigeren** van fouten met behulp van spellingcontrole.

Deze twee punten samengenomen leidden tot de conclusie dat bestaande woordvoorspellers weliswaar een hulpmiddel vormden maar anderzijds niet voldeden aan de specifieke noden van personen met dyslexie.

Projectdoel

Het WoDy-project had tot doel om een nieuwe woordvoorspeller te ontwikkelen:

- die rekening houdt met de spelfouten die de individuele gebruiker maakt
- die de gebruiker maximale ondersteuning biedt bij de keuze van het juiste woord in de suggestielijst
- die ook leerondersteunend kan gebruikt worden.

Projectvorm

Dit project werd opgestart als demonstratieproject van Stevin en de Nederlandse Taalunie.

In het project zou beschikbare taaltechnologie creatief ingezet worden om tot nieuwe oplossingen te komen.

Het project werd opgezet als samenwerking tussen Vlaamse en Nederlandse partners:

- Sensotec nv
- Lexima bv
- Vlaamse gebruikers en expertengroep
- Nederlandse gebruikers en expertengroep

Woordvoorspellers: gemeenschappelijke kenmerken

Woordvoorspelling is voor veel mensen met lees- en/of schrijfproblemen de aangewezen manier om spelfouten te voorkomen en op een snelle en efficiënte manier tekst te produceren: reeds na enkele letters krijg je een voorstel met een volledig woord. Door op het woord te klikken, wordt het in de tekst ingevoegd: zo spaar je heel wat tikaanslagen uit!

De bestaande woordvoorspellers zijn alle gebouwd rond enkele vaste elementen:

- De woordvoorspeller maakt gebruik van een **woordenlijst** waaruit voorstellen gedaan worden
- De voorspelling gebeurt vanuit het **begin van een woord**, op basis van de reeds geschreven letters
- Hoe vaker een woord gebruikt wordt, hoe eerder het voorgesteld wordt: er wordt rekening gehouden met de **woordfrequentie**
- **Woordparen**: wanneer woorden vaak samen voorkomen, worden ze ook eerder samen voorgesteld
- Een woordvoorspeller is **zelflerend**: de woordenlijst groeit automatisch aan met nieuwe woorden, waarbij ook de frequentie bijgehouden wordt.

De bestaande woordvoorspellers houden echter geen rekening met een belangrijk aspect van het schrijven, namelijk dat je bij het schrijven fouten maakt. Ze gaan ervan uit dat je de eerste letters van het woord correct intikt en stellen woorden voor die met die letters beginnen.

Soms wordt slechts één woord voorspeld, soms meerdere. Wanneer er meerdere voorstellen gegeven worden, is er weinig extra ondersteuning voorzien bij de keuze van het juiste woord uit de suggestielijst.

WoDy: onderscheidende kenmerken

WoDy gaat uit van een totaal nieuw concept, waarbij er rekening gehouden wordt met de mogelijkheid dat er fouten gemaakt worden, zowel in het begin van het woord als verder in het woord. Daarbij wordt er rekening gehouden met individuele verschillen.

- WoDy stelt de voorspelde woorden in twee lijsten voor, met aan de ene kant woorden die uitgaan van een correct woordbegin en aan de andere kant woorden waarbij het woordbegin gecorrigeerd werd.
- De voorgestelde correcties zijn gepersonaliseerd op basis van foutenanalyses
- In de suggestielijst worden niet enkel de woorden getoond, maar ook extra ondersteuning: uitspraak, bestaande homofonen, moeilijke werkwoordsvormen, aaneenschrijven,...
- WoDy combineert een woordvoorspeller en een digitaal woordenboek in één

Wat WoDy zo bijzonder maakt

- Toegankelijk voor iedereen, duidelijke gebruikersinterface
- Schermleesfunctie
- Alle letters, woorden en zinnen kunnen voorgelezen worden
- Keuze tussen bediening met muis en/of toetsenbord
- Onbeperkt aantal gebruikersprofielen om het programma volledig te personaliseren
- Blokkeermogelijkheid (voor gebruik tijdens toetsen of examens)
- Spellingcorrecties op Hoorniveau (fonemisch), Regelniveau (morfologisch) en Weetniveau (etymologisch)
- Extra ondersteuning van Homofonen, Werkwoorden en Aaneenschrijven van woorden.
- Ingebouwde woordenlijsten: basislijsten en uitgebreid, onbeperkt uit te breiden
- Gebruikerslogboek

Contactgegevens

Sensotec heeft drie vestigingen in België:

Hoofdzetel in Jabbeke:

Algemene diensten, verkoop, dienst na verkoop, team dyslexie Nederlandstalig

Vlamingveld 8
8490 Jabbeke
E info@sensotec.be
W www.sensotec.be
T +32 50 39 49 49
F +32 50 39 49 46

Team dyslexie:

dyslexie@sensotec.be
T. rechtstreeks: +32 50 40 47 41

Hoevenen:

Contactpunt voor de Regio Antwerpen en het oosten van Vlaanderen, administratie, verkoop en dienst na verkoop

Antwerpse Steenweg 96
B-2940 Hoevenen-Stabroek, België
T +32 3 828 80 15
F +32 3 828 80 16

Namen:

Contactpunt voor Wallonië, administratie, verkoop, dienst na verkoop, team dyslexie Franstalig

Rue de la Croix Rouge 39
5100 Namen (Jambes)
Tel.: +32 81 71 34 60

Team dyslexie Franstalig:

T +32 81 71 34 61
F +32 81 71 34 69